

A Fővárosi Ítéltábla a Budapesti 384. számú Ügyvédi Iroda (fél címe 1, eljáró ügyvéd: dr. Simon D. Gábor) által képviselt I.rendű felperes neve (I.rendű felperes címe) I. rendű és II.rendű felperes neve (u.o.) II. rendű felpereseknek - a dr. Nyíri Klára jogtanácsos által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2013. szeptember 24. napján kelt 28.P.25.240/2011/20. számú rész- és közbenső ítélete ellen az I. rendű felperes részéről 21. sorszám alatt és az alperes részéről 24. és 27. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

rész- és közbenső ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletének részítéleti rendelkezését részben megváltoztatja, és kötelezi az alperest, hogy - 15 napon belül - fizessen meg az I. rendű felperesnek 4.954.275 (Négymillió-kilencszázötvennégyezer-kettőszázhetvenöt) forintot és ennek 2010. május 1-jétől 2013. június 30-áig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű, 2013. július 1-jétől a kifizetésig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát, továbbá 2014. június 1. napjától kezdődően minden hónap 10. napjáig előre esedékesen véghatáridő nélkül havi 59.625 (Ötvenkilencezer-hatszázhuszonöt) forint járadékot.

Az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletének az I. rendű felperes telefon-, és rezsi többletköltség megtérítésére irányuló keresetét elutasító rendelkezését hatályon kívül helyezi, és ebben a keretben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítja.

Egyebekben az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy - 15 napon belül - fizessen meg az I. rendű felperesnek 150.000 (Egyszázötvenezer) forint plusz áfa összegű fellebbezési eljárási költséget.

A le nem rótt 697.200 (Hatszázkilencvenhétezer-kettőszáz) forint fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

A hatályon kívül helyező rendelkezéssel összefüggésben az I. rendű felperes fellebbezési eljárási költségét 10.000 (Tízezer) forint plusz áfa összegben, míg az alperes fellebbezési eljárási költségét 10.000 (Tízezer) forintban állapítja meg azzal, hogy annak viseléséről az elsőfokú bíróság határoz.

Ez ellen a rész- és közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A ... sebészeti osztályán 2006. április 7-én laparoszkópos beavatkozással eltávolították az I. rendű felperes epehólyagját. A műtét során fellépő érsérülés ellátása érdekében a beavatkozás közben áttértek a hasüreg nagyműtési feltárására, a műtétet követően epés váladék ürülését észlelték a hasi draineiken keresztül. A posztoperatív pancreatitis kialakulásának lehetőségére tekintettel a felperest a műtétet követően a kórház intenzív osztályán kezelték április 10-ig, amikor visszahelyezték a sebészeti osztályra. Az I. rendű felperesnél május 3-án hidegrázás, láz jelentkezett, antibiotikum adása mellett szeptikus lázmenete volt, ezért május 5-én az ... helyezték, ahol tartósan lázas volt, így a hasát megnyitották, amelynek során a máj VI-VII. szegmentumának megfelelően észlelt elhalás eltávolítását, a nem megfelelően működő májvezeték és vékonybél közötti összeköttetés drainage-át végezték el. Irányított folyadékterápia és célzott antibiotikumos kezelés mellett az átmeneti keringéstámogatást elhagyták, majd a kétoldali tüdőgyulladás szanálódásával a műtétet követő 17. napon végleg megszüntették az I. rendű felperes lélegeztetését, majd május 26-tól június 10-ig a sebészeti osztályon kezelték.

Az I-II. rendű felperesek keresetüket az alperessel mint a ... jogutódjával szemben terjesztették elő. Állításuk szerint az alperesi jogelődnél végzett műtét során az I. rendű felperesen kettős - alapos vizsgálattal elkerülhető - sérülést ejtettek: megsértették a máját, és a közös epevezetékét átvágták. Állításuk szerint az alperesi jogelőd intenzív osztályán 2006. április 7. és 10. között az I. rendű felperesnél májtályogot - amelyről utólag derült ki, hogy elhalt szövet volt - állapítottak meg, az I. rendű felperes ennek ellenére csak jelentős, majd egy hónapos késedelemmel került áthelyezésre az ... a tályog megoldása céljából. Előadták: a késedelem ideje alatt fellépő szeptikus állapot, légzéselégtelenség és lázkiugrások miatt azonban még később kerülhetett sor az elhalt májszövet-részletek eltávolítására. További állításuk szerint az I. rendű felperest kellő tájékoztatás hiányában az alperesi jogelőd nem hozta döntési helyzetbe a különböző gyógykezelési lépések alkalmazásáról. Hivatkozásuk szerint amennyiben az I. rendű felperest tájékoztatták volna arról, hogy a laparoszkópia során adódó komplikációk miatt milyen eséllyel kell áttérni nyílt műtetre, akkor a jobb kilátásokat nyújtó nyílt műtét mellett döntött volna. Mindezekre tekintettel az I. és a II. rendű felperesek nem vagyoni, valamint különböző jogcímenek felmerülő vagyoni káraik megfizetésére kérték kötelezni az alperest.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult, elsődlegesen azon az alapon, hogy nem jogutóda a ...nek. Védekezett továbbá azzal is, hogy az intraoperatív szövődményt a műtégi team gondosan elhárította, a műtét utáni 26. napon jelentkező szövődmény kialakulását időben észlelte, a beteg további ellátásáról speciális szakellátás keretében intézkedett. Eleget tett tájékoztatási kötelezettségének is, a beteg által aláírt kockázatok között a sajnálatosan

bekövetkezett műtéti szövődmény felsorolásra került, a konverzióról a százalékos arány megjelölése nélkül a tájékoztatás megtörtént.

Az elsőfokú bíróság a 28.P.26.576/2007/28. számú ítéletével az I-II. rendű felperesek keresetét elutasította. Az I. rendű felperest 80.000 forint, a II. rendű felperest 20.000 forint perköltség megfizetésére kötelezte az alperes javára. Rendelkezése szerint a le nem rótt 882.900 forint illetéket és a 115.750 forint előlegezett szakértői díjat az állam viseli.

A Fővárosi Ítéltábla a 7.Pf.20.925/2011/2. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította, ugyanis az elsőfokú bíróság - eltérő jogi álláspontja miatt - a kereset érdemi elbírálásához szükséges bizonyítást nem folytatta le teljes körűen, ezért annak kiegészítése szükséges. Az I-II. rendű felperesek fellebbezési eljárási költségét 50.000 forint plusz áfa összegben, míg az alperes fellebbezési eljárási költségét 50.000 forintban állapította meg azzal, hogy annak viseléséről az elsőfokú bíróság határoz.

A megismételt eljárásban az I-II. rendű felperesek keresetükben vagyoni és nem vagyoni káraik megtérítésére kérték kötelezni az alperest az I. rendű felperesen végzett szakszerűtlen műtéti beavatkozás szövődményeivel okozati összefüggésben kialakult egészségi állapota miatt. Az I. rendű felperes 8.000.000 forintban, a II. rendű felperes 3.000.000 forintban és kamataiban jelölte meg nem vagyoni kárigényét. Az I. rendű felperes ápolás, gondozás díja címén 2.479.500 forint és járulékai megtérítésére tartott igényt, havi járadékigényét ezen a címen 33.750 forintban jelölte meg. Háztartási kisegítés címén az I. rendű felperes 1.938.150 forintban és kamataiban, továbbá havi 25.875 forint járadékban jelölte meg igényét. Telefon többletköltség címén az I. rendű felperes 365.000 forint és járulékai, továbbá havi 8.000 forint járadék megfizetését igényelte, míg rezsi többletköltség címén 593.500 forint és járulékai megtérítésére, továbbá havi 8.000 forint járadékra tartott igényt. Jövedelemkiesés címén az I. rendű felperes 18.427.518 forint és járulékai, továbbá havi 333.928 forint megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult, azt mind jogalapjában, mind összecszerűségében vitatta.

Az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletével úgy rendelkezett, hogy az I. rendű felperesen 2006. április 7. napján végzett műtéti beavatkozás szövődményeiből eredő, az I-II. rendű felpereseket ért kárt az alperes köteles megtéríteni. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek 8.000.000 forintot és annak 2006. április 7. napjától a kifizetésig járó törvényes mértékű késedelmi kamatát. Az elsőfokú bíróság az ápolási- gondozási díj, a háztartási kisegítés díja, a telefon és rezsi többletköltség kapcsán előterjesztett keresetet elutasította.

Megállapította, hogy az alperes az I. rendű felperesen végzett egészségügyi beavatkozást nem körültekintő gondossággal végezte el, a műtéti beavatkozás dokumentációja oly mértékű hiányosságban szenved, hogy a műtét pontos leírása utólag csak elnagyoltan rekonstruálható. A felperes egészségi állapotát elsődlegesen kiváltó májnecrosis kialakulása vélelmezhetően a jobb májlebenyt ellátó artériájának elvarrása, illetőleg leklippelése következménye, a májnecrosis kialakulása a műtéti kockázat körébe lenne vonható, azonban az ilyen okból kialakult necrosis már nem a műtét kockázati körébe, hanem a nem megfelelő beavatkozás körébe tartozik. Kiemelte: az alperes nem a tőle elvárható gondosságot tanúsította a műtéti beavatkozás során, így az I. rendű felperes jelenlegi egészségi állapota az alperes károkozó magatartásával okozati összefüggésben alakult ki. Az elsőfokú bíróság az I. rendű felperes egészségének végérvényes megromlása, pszichés állapotának romlása, életvitelének teljes megváltozása, elnehezülése alapján úgy foglalt állást, hogy az I. rendű felperest ért hátrányok kompenzálására - az I. rendű felperes keresetének helyt adva - 8.000.000 forint nem vagyoni kárpótlás alkalmas. Kifejtette ugyanakkor, hogy az I. rendű felperes által ápolás, gondozás, háztartási kisegítés többletköltsége címén érvényesített vagyoni kártérítési igénye, és a II. rendű felperes nem vagyoni kárigénye ugyanabból ered, miszerint a II. rendű felperes az I. rendű felperest ápolta, gondozta, a háztartás vezetését erőn felül segítette. Az I. rendű felperes vagyonában az ápolás, gondozás, háztartási kisegítés miatt értékcsökkenés nem következett be, elmaradt vagyoni előnye nincs, költsége sem keletkezett, vagyoni hátrány nem érte, így vagyoni kártérítésre ezen a címen nem tarthat igényt. Ugyanakkor mivel ezen tevékenységekben a II. rendű felperes nyújtott segítséget az I. rendű felperesnek, ezek az igények - más számítás szerint - nem vagyoni kártérítés címén illethetik őt meg. A telefon és a rezsi többletköltség címén érvényesített igény kapcsán kifejtette, hogy az megilleti az I. rendű felperest, ugyanis köztudott, hogy magasabb annak a lakásnak a rezsije, amelyben napközben folyamatosan tartózkodnak, és köztudott az is, hogy a fekvőbeteg, illetve az otthonából nehezen kimozduló beteg többet telefonál, mint az, aki a kapcsolatait személyesen is ápolni tudja. Hangsúlyozta: a rezsiköltség és a telefon többletköltség növekedése a számlák becsatolásával megállapítható lett volna, az I-II. rendű felperesek azonban elzárkóztak ezen bizonyítékok becsatolásától, igényük általános kárként így nem ítéltető meg.

Az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítélete ellen az I. rendű felperes, és az alperes is fellebbezést terjesztett elő.

Az I. rendű felperes fellebbezésében kérte, hogy a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletének megváltoztatásával a kereset szerint kötelezze az alperest az I. rendű felperes javára az ápolási-gondozási, a háztartási kisegítői, a rezsi, és a telefon többletköltség, illetve az ezen a címen támasztott járadék megtérítésére. Álláspontja szerint az elbírált kérdésekben az elsőfokú bíróság minden szükséges bizonyítást lefolytatott, az I-II. rendű felpereseket személyesen meghallgatta, tanúkat hallgatott meg, okiratok kerültek becsatolásra, illetőleg szakvélemény is beszerzésre került, azonban téves jogi álláspontja folytán

elutasította az I. rendű felperes ápolás, gondozás és háztartási kisegítői többletköltség címén támasztott vagyoni kártérítési igényét. Hangsúlyozta, hogy a polgári jog szabályai szerint a károkozó nem mentesül a felelősség alól, ha a károsult családjában van olyan személy, aki az ápolási teendőket ingyenesen ellátja. Amennyiben ez így lenne, az alperes abból szerezhetne hasznot, hogy van rokona, illetőleg ismerőse az I. rendű felperesnek, aki az ellátásért nem kér pénzt. Utalt arra is, hogy az elsőfokú bíróság megállapításával szemben az I. rendű felperes részére az ápolás, gondozás, illetőleg háztartási kisegítés tevékenységet nem csak a II. rendű felperes, hanem édesanyja is nyújtja. Kiemelte azt is, hogy a II. rendű felperes nem azért kért nem vagyoni kártérítést, mert el kell látnia édesanyját, és így nem ennek a szolgáltatásnak az ellenértékét kérte, hanem annak ellentételezéseként tart igényt nem vagyoni kártérítésre, hogy az édesanyja megbetegedésével az ép és teljes családban való éléshez való joga sérült, és ezért nem tudja olyan gondtalanul élni életét, mint édesanyja sérülését megelőzően. Rámutatott továbbá arra is: a szakértő indokoltan találta az I-II. rendű felperesek ezen a címén támasztott igényét, az I-II. rendű felperesek a kisegítő, ápoló, gondozó igénybevételét, továbbá a szolgáltatás általában elfogadott díját igazolták. A rezsi és a telefon többletköltség kapcsán előadta: nem arról van szó, hogy ne kívánta volna bizonyítani az ezen a címen felmerült kárait, hanem arról, hogy az e vonatkozásban lefolytatott bármilyen bizonyítástól eleve nem lett volna eredmény várható. A rezsi és a telefon többletkiadások bizonyítására számlák nem állnak rendelkezésre, a kár meghatározására lefolytatott bizonyítás nem vezetne eredményre, ugyanis a víz, villany, fűtés, telefonszámlák emelkedését szemlélve sem lenne bizonyítható, hogy az emelkedésnek mi az oka, az okozati összefüggésben áll-e az alperesi magatartással. Álláspontja szerint indokolt lett volna az elsőfokú bíróságnak a perköltség összegéről is határoznia.

Az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítélete ellen előterjesztett fellebbezésben az alperes elsődlegesen a rész- és közbenső ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte. Álláspontja szerint az alperes nem általános jogutódja a megszüntetett ...nek, és az I-II. rendű felperesek követeléséhez kapcsolódó kötelezettségeket sem vállalta át, azok viselésére jogszabály alapján sem kötelezett. Másodlagosan az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletének megváltoztatásával a kereset elutasítását kérte. Ugyanis álláspontja szerint az I-II. rendű felpereseknek nincs keresetösségi joga az alperessel szemben, ugyanis az alperes a ... vonatkozásában csak szakmai jogutód, a pénzügyi jogutód a Ettől függetlenül úgy foglalt állást, hogy az alperes eljárása megfelelt a szakma szabályainak. Kiemelte: az elsőfokú bíróság azon megállapítását, miszerint az alperes a műtét során a körültekintő gondosságot nem tanúsította, az igazságügyi szakértői vélemény nem támasztja alá, aszerint ugyanis a vérzés és az epehólyag sérülés, valamint a kialakult sipoly is a műtéti kockázat körébe tartozik, amellyel összefüggésben a beteg műtét előtti tájékoztatása megtörtént. Amennyiben az epeút sérülés műtéti kockázat, amelyet a felismerése után megoldottak, akkor nincs ok a körültekintő, gondos eljárása megkérdőjelezésére. Álláspontja szerint ... az I. rendű felperes műtétjét végző orvos tanúkénti meghallgatása bizonyította, hogy a

májlebenyeket ellátó artériáinak szabad folyása biztosításra került, a műtétet végző team az elvárható gondossággal járt el a májlebenyt összekötő epeutak zavartalan átjárhatóságának biztosítása érdekében. Hangsúlyozta: a beteg tájékozottan adta beleegyezését a tervezett laparoszkópos műtéthez, és bár a műtéti kockázatok bekövetkeztek, azokat a szakmai szabályok szerint megoldották, így az elvárható gondosság követelménye nem sérült, az alperes kártérítő felelőssége sem állapítható meg.

Az I-II. rendű felperesek fellebbezési ellenkérelme a fellebbezésükben foglaltakon túl az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletének helybenhagyására irányult. Hangsúlyozták: abban a kérdésben, hogy az alperes a ...nek a jogutódja a Fővárosi Ítéltábla ugyanezen jogvitában 7.Pf.20.925/2011/2. számú végzésében már állást foglalt, amely megállapítás köti az elsőfokú bíróságot. Álláspontjuk szerint a lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeiből épp az ellenkezője következik az alperes által állítottaknak, tekintettel arra is, hogy a szakértői véleményt a felek elfogadták, az alperes sem annak kiegészítésére, sem a szakértő idézésére nem tett indítványt. A szakértői véleményből kétséget kizáróan megállapítható, hogy az alperes jogelődje a felperes műtétje során nem az elvárható gondossággal járt el, ezenkívül a beavatkozást nem dokumentálta megfelelően, így nincs abban a helyzetben, hogy a kártérítő felelősség alól sikerrel tudná magát kimenteni, továbbá az alperes nem tájékoztatta az I. rendű felperest a lehetséges műtéti alternatívákról, lehetetlenné téve számára, hogy a kisebb veszéllyel járó műtétfajtát válassza.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem tért ki arra: amennyiben mindkét szervezet jogutód és kártérítő felelősség terheli, akkor az mennyiben terheli az alperest, illetőleg a ...-t. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság által az I. rendű felperes javára megítélt nem vagyoni kártérítés eltúlzott, annak megfelelő mértékű nem vagyoni hátrányt az I. rendű felperes nem igazolt. Fenntartotta azon álláspontját, miszerint a szakvéleményben foglaltakra a jogalap tekintetében marasztaló döntés nem alapítható. Álláspontja szerint az I-II. rendű felperesek alaptalanul sérelmezték az ápolási-gondozási, háztartási kisegítői, valamint a rezsi és telefon többletköltség iránti igényük elutasítását. A II. rendű felperes nem vagyoni kárigényt kíván érvényesíteni életkörülményei elnehezülése miatt, míg az I. rendű felperes ápolási-gondozási, háztartási kisegítő díjat igényel azért, mert lánya végezte ezen tevékenységeket, így a két igény megítélése esetén ugyanaz a magatartás kerülne kétszeresen értékelésre. Állítása szerint az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy az I. rendű felperes rezsi és telefon többletköltség iránti igénye általános kárként nem állapítható meg.

Az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletének nem fellebbezett rendelkezése nem volt, ezért azt a Fővárosi Ítéltábla teljes terjedelmében felülbírált [Pp. 228. § (4) bekezdés].

Az I. rendű felperes fellebbezése az ápolási-gondozási, és a háztartási kisegítői többletköltség megtérítésére irányuló keresetet elutasító rendelkezés kapcsán megalapozott, míg a rezsi-, és a telefon többletköltség megtérítésére irányuló

kereset elbírálásához további bizonyítás szükséges. Az alperes fellebbezése megalapozatlan.

Az alperes megalapozatlanul hivatkozott fellebbezésében arra, hogy a kereset elutasításának lett volna helye azon okból, hogy az I-II. rendű felperesek nem a károkozó ... jogutódját perelték, az alperes nem a ... jogutódja. A Fővárosi Ítéltábla az alperes fellebbezési hivatkozásával szemben kiemeli, hogy a hatályon kívül helyező végzésben a Fővárosi Ítéltábla már állást foglalt abban a kérdésben, hogy az alperes személyében az I-II. rendű felperesek a károkozó megfelelő jogutódját perlik, a ... - névváltozás folytán a ... - helytállási kötelezettsége megállapítható. A Fővárosi Ítéltábla álláspontjától való eltérésre a megismételt eljárásban indok nem merült fel, a kereset elutasításának ezért ezen okból nem volt helye.

A jogvita érdekét tekintve a Fővárosi Ítéltábla kiemeli, hogy a beteg ellátása során a beteg és az intézmény között - társadalombiztosítási elemekkel is átszőtt -, a megbízási és a vállalkozási szerződés jellemzőit magában foglaló polgári jogi jogviszony jön létre, amelynek megszegése - hibás teljesítése - esetén az alkalmazandó kártérítési jogkövetkezmény feltételeit a káresemény idején hatályos 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 318. § (1) bekezdése alapján érvényesülő Ptk. 339. § (1) bekezdése tartalmazza. A polgári jogi kártérítési felelősség általános feltételei közül - a Pp. 164. § (1) bekezdése szerint - a károsultnak kell bizonyítania, hogy a károkozó jogellenes magatartásával okozati összefüggésben kára keletkezett, ugyanakkor a károkozó kimentheti magát annak bizonyításával, hogy úgy járt el, ahogyan az az adott helyzetben általában elvárható. Az adott helyzetben - egészségügyi intézménytől - általában elvárható magatartás tartalmát az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.) káresemény idején hatályos 77. § (3) bekezdése szerinti gondossági mérce - vagyis az ellátásban résztvevőktől elvárható gondosság - tölti ki. A hivatkozott jogszabályi rendelkezésekből következően az I-II. rendű felpereseket terhelte annak bizonyítása, hogy az I. rendű felperes maradandó egészségkárosodása az alperesi jogelőd jogellenes magatartásával okozati összefüggésben következett be. Az alperes a kártérítő felelősség alól azzal mentheti ki magát, ha bizonyítja, hogy jogelődje az Eütv. 77. § (3) bekezdése szerint az ellátásában résztvevőktől elvárható gondossággal, valamint a szakmai és etikai szabályok, illetve irányelvek betartásával járt el.

A Ptk. 339. § (1) bekezdése szerint, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentésül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogyan az az adott helyzetben általában elvárható.

A kártérítés általános szabályát meghatározó jogszabályi rendelkezés a károkozó magatartás jogellenességét vélelmezi, azaz minden károkozó magatartás jogellenes, hacsak más jogszabály az adott károkozást jogszerűnek nem minősíti. Ez azzal a következménnyel jár, hogy a jogellenességet a károsultnak az eljárás során nem kell bizonyítania, vagyis a károkozó nem mentheti ki magát a felelősség alól azzal, hogy az adott károkozás nem minősül jogellenesnek.

A kártérítő felelősség megállapítása szempontjából a Fővárosi Ítéltábla a következő peradatoknak tulajdonított jelentőséget. Nem vitás, hogy az I-II. rendű felperesek károsodása - az I. rendű felperes maradandó egészségkárosodása - az alperesi jogelőd egészségügyi intézményben történt kezeléssel összefüggésben következett be, ezért az alperesnek kellett a felelősség alól kimenteni magát annak bizonyításával, hogy az I. rendű felperes kezelése során az elvárható gondossággal járt el.

A Fővárosi Ítéltábla általánosságban kiemeli, hogy a bíróságnak a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékokat a maguk összességében kell értékelnie, és meggyőződése szerint elbírálnia [Pp. 206. § (1) bekezdés].

Az Eütv. 136. § (1) bekezdésének második fordulata szerint az egészségügyi dokumentációt úgy kell vezetni, hogy az a valóságnak megfelelően tükrözze az ellátás folyamatát.

Az elsőfokú bíróság által ítélezése alapjául elfogadott szakértői vélemény az orvosi szakkérdésekre aggálytalan, kompetens válaszokat adott, amelyek alapján az elsőfokú bíróság helytállóan következtetett az I. rendű felperes ellátása során az alperesi jogelőd által elkövetett mulasztásokra. A perben feltárt adatokból az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy az alperesi jogelőd az Eütv. 136. § (1) bekezdésében foglalt előírásnak megfelelő dokumentáció hiánya miatt - ugyanis a műtét pontos leírása utólag csak elnagyoltan rekonstruálható - nem tudta bizonyítani, hogy az I. rendű felperesen 2006. április 7-én elvégzett műtéti beavatkozás során az epevezeték átvágására a gyógyító orvostól elvárható, az Eütv. 77. § (3) bekezdése szerinti gondosság tanúsítása mellett, műtéti szövődményként került sor. Kétségtelen, hogy különbséget kell tenni a dokumentációs hiányosság és a felelősség kérdése között. Az adott műtéti leírás, mint orvosi dokumentum azonban nem bizonyítja, hogy a műtét elvégzésére az elvárható gondosság tanúsítása mellett került sor, ebből pedig az következik, hogy nem az alkalmatlan orvosi irat miatt felel az alperes, hanem azért, mert nem igazolta a laparoszkópos műtét elvárható gondosság szerinti elvégzését, ami a kimentésnél a terhére esik. Nem vitás, hogy az orvosi dokumentumok mellett más bizonyítási lehetőségek is rendelkezésre állnak, az adott esetben azonban a műtét megfelelőségének bizonyítására az alperesi jogelőd alkalmazottja, az I. rendű felperes műtétjét végző orvos - ... - tanúkénti meghallgatása alkalmatlan volt.

Az előzőekben kifejtettek szerint az elsőfokú bíróság a szakértői véleménnyel összhangban helyesen értékelte az alperesi jogelőd mulasztását, és azt is helytállóan állapította meg, hogy a mulasztással az alperesi jogelőd az I. rendű felperestől a kialakult maradandó egészségkárosodása elkerülésének esélyét vette el, eljárása a gyógyító orvostól az Eütv. szerint elvárható fokozott gondossági mércét sértve, a kellő gondosságot elmulasztva, felróhatóan okozta az I-II. rendű felperesek kárát. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy az alperesi jogelőd a kártérítő felelősség alól nem tudta magát kimenteni, ezzel ellentétes eredmény a további bizonyítás felvételétől sem volt várható. Az

alperes kártérítő felelősségét vitató alperesi fellebbezés ezért megalapozatlan, az alperes kártérítő felelősségének jogalapja fennáll.

Az I. rendű felperes nem vagyoni kárigényének összegszerűsége kapcsán a Fővárosi Ítéltábla a következő peradatoknak tulajdonított jelentőséget.

A Fővárosi Ítéltábla az alperes fellebbezésében foglaltakra tekintettel kiemeli, hogy a Ptk. 355. § (1) bekezdése szerinti nem vagyoni kártérítés intézménye arra szolgál, hogy a károsultaknál a személyiségi jogi sérelem következtében bekövetkezett hátrányt, életminőségükben beállt negatív irányú változást másnemű előny, pénz nyújtásával kísérelje meg kompenzálni. A nem vagyoni kártérítés összegének meghatározása sosem egzakt módon, hanem mindig bírói mérlegeléssel, az eset összes körülményeinek figyelembevételével történhet, ezen belül figyelemmel kell lenni a károsultat ért nem vagyoni sérelem jellegére, súlyosságára, arra, hogy a károkozó magatartás folytán hogyan változtak a károsult életkörülményei. Összehasonlító adatként kell vizsgálni a károkori ár- és értékviszonyokat, valamint a bírói gyakorlat által hasonló esetekben alkalmazott kártérítési összegek nagyságrendjét is. Kétségtelen, hogy a személyiséget ért kár valójában megfizethetetlen, a nem vagyoni kártérítés elvi alapjait rögzítő 34/1992. (VI. 1.) AB határozatban foglaltaknak megfelelően a polgári jogi védelem módja - a kártérítés - a sérelemhez képest valójában inadekvát, a kártérítési összeg meghatározásánál a bíróságok józanságának, mértéktartásának és elhivatottságának van szerepe.

A nem vagyoni kár megtérítésére ugyanazok a szabályok vonatkoznak, amelyeket a vagyoni károk esetén is alkalmazni kell, vagyis a kárt - a Ptk. 339. § (1) bekezdése és a Pp. 164. § (1) bekezdése szerint - a károsultaknak megfelelően bizonyítaniuk kell.

Az I. rendű felperest a nem vagyoni kártérítés az adott esetben azért illeti meg, mert az előzőekben írtak szerint az alperesi jogelőd mulasztása miatt életét egészségkárosodottan kell leélnie. Az előzőekben megjelölt személyiségi jogsértéssel okozott hátrány kiküszöbölése végett az I. rendű felperes ezért alappal tart igényt nem vagyoni kártérítésre [Ptk. 355. § (1) bekezdés]. Az alperes fellebbezésében hivatkozott indokok és érvek nem szolgáltak kellő alappal az elsőfokú bíróság okszerű, logikus és ellentmondásoktól mentes - mérlegelésen alapuló - döntése felülmérlegelésére. A nem vagyoni kártérítés mértékének meghatározásakor figyelemmel kellett lenni az I. rendű felperes személyes vizsgálatán alapuló szakértői véleménnyel is alátámasztott fizikai, és pszichés károsodására, annak jellegére és mértékére, munkaképességének csökkenésére, továbbá arra, hogy az I. rendű felperest fiatal korában érte a károsodás. Az elsőfokú bíróság a feltárt körülményeket mérlegelve helyesen, az I. rendű felperest ért egészségkárosodással arányban állón állapította meg 8.000.000 forintban, a nem vagyoni kártérítés mértékét. A megállapított összeg - figyelembe véve a más jellegű káresemények kapcsán megítélt összegeket, a kár bekövetkeztének idejét is - nem tekinthető eltúlzottan magasnak.

A Fővárosi Ítéltábla a vagyoni kártérítési igények kapcsán a következő körülményeknek tulajdonított jelentőséget.

Tévedett az elsőfokú bíróság, amikor az I. rendű felperes ápolási-gondozási, háztartási kisegítői többletköltség iránti igényét azzal az indokkal utasította el, hogy a II. rendű felperes által igényelt nem vagyoni kártérítés ugyancsak abból ered, hogy a II. rendű felperes az I. rendű felperest ápolta, gondozta, erőn felül segítette. Nem vagyoni kár esetén a jogellenesség alapja az, hogy a törvény védelme alatt álló [Ptk. 75. § (1) bekezdés] személyhez fűződő jogok sérelmet szenvednek. Nincs szó tehát arról, hogy a II. rendű felperes nem vagyoni kárigénye, és az ápolás-gondozás, háztartási kisegítés címén előterjesztett vagyoni kárigénye akár csak részben is átfedésben lenne. Az elsőfokú bíróságnak azt, hogy az alperesi jogelőd felróható és jogellenes magatartásával okozati összefüggésben a II. rendű felperes személyiségi jogai sérültek-e, ha igen, mennyiben, és milyen jellegű hátrányos változásokat okoztak a II. rendű felperes életvitelében, a II. rendű felperes nem vagyoni kárigénye tekintetében még folyamatban lévő eljárásban kell vizsgálnia. Ugyanakkor az ápolási-gondozási többletköltség vagyoni kártérítésként azért jár, mert az alperesi jogelőd jogellenes magatartásának hiányában a II. rendű felperesnek nem kellett volna ilyen mértékű ápolási-gondozási tevékenységet kifejtene az I. rendű felperes mellett. Míg a háztartási kisegítő többletköltsége címén előterjesztett igény azért megalapozott, mert a háztartási munka a fokozott mértékű gondozáshoz társul és munkai igénye is magasabb annál, mint ami egy normál háztartásban szokásos; a II. rendű felperesnek az ápolás, gondozás terén kifejtett többlettevékenysége következményeként kevesebb ideje marad a háztartási munka végzésére. Egységes a bírói gyakorlat abban: az a tény, hogy az ápolási, háztartási kisegítői munkát valamelyik családtag végzi, nem jelentheti azt, hogy e körben a károkozó mentesíthető a kártérítési kötelezettség alól, az ápolási-gondozási költséget elsődlegesen nem annak szakmai tartalma, hanem az ápolási-gondozási munka elvégzésének ténye alapozza meg. Nem hagyható figyelmen kívül továbbá az sem, hogy az ápolást, gondozást, háztartási kisegítést végző családtag azt is választhatja, hogy ezt a tevékenységet szakértelemmel rendelkező személyekre (intézményre) bízza. Éppen ezért nem helytálló az elsőfokú bíróság azon érvelése, miszerint az I. rendű felperesnek a II. rendű felperes által nyújtott ápolás-gondozás, háztartási kisegítés miatt nem keletkezett költsége. Az I-II. rendű felperesek helytállóan hivatkoztak arra, hogy e költség megállapításának alapjául szolgál az ápolást, háztartási kisegítést végző intézmények, gazdasági társaságok árlistája. A Fővárosi Ítéltábla ezért az ápolási-gondozási, valamint háztartási kisegítői díj megtérítésére előterjesztett keresetet elutasító jogszabálysértő ítéleti rendelkezést - miután a döntéshez szükséges tények megállapíthatóak voltak - megváltoztatva, az ápolási-gondozási, háztartási kisegítői többletköltséget a jogszabályoknak megfelelően megállapította. Szakértői véleménnyel alátámasztott tény, hogy az I. rendű felperes kialakult egészségi állapota a hónap minden napján napi 1 óra ápolást-gondozást, és a hónap 15 napján napi 2 óra háztartási kisegítést tesz szükségessé, a Fővárosi Ítéltábla ezért - a másodfokú ítélet meghozatalának időpontját is figyelembe véve - 2014. május 31. napjáig az ápolási-gondozási díj hátralékot 2.783.250 forintban, a háztartási kisegítői díj hátralékot 2.171.025

forintban határozta meg és úgy rendelkezett, hogy 2014. június 1-jétől az alperes az igazolt költség 75 %-át kitevő, azaz havi 59.625 forint (havi 33.750 forint ápolási-gondozási, és 25.875 forint háztartási kisegítői) járadék megfizetésére köteles.

A telefon-, és rezsi többletköltség iránti vagyoni kárigény elbírálásához azonban további bizonyítás szükséges.

A Ptk. 359. § (1) bekezdése értelmében általános kártérítés megítélésének akkor van helye, ha a kár mértéke - akár csak részben - pontosan nem számítható ki, ezért a bíróság a károkozásért felelős személyt olyan összegű általános kártérítés megfizetésére kötelezheti, amely a károsult teljes anyagi kárpótlására alkalmas. Ehhez kapcsolódóan a PK 49. számú állásfoglalásból kitűnően ilyen esetben a károsultnak van kára, csak annak a mértéke nem állapítható meg pontosan, annak megállapításához pedig, hogy a kár mértéke pontosan nem számolható ki, az szükséges, hogy a bíróság előzetesen minden rendelkezésre álló és célravezető bizonyítást lefolytasson a kár felderítése végett. A kár, az elmaradt vagyoni előny mértéke a bizonyítási eljárás során általában felderíthető. Ennek érdekében minden célszerű, eredményre vezető bizonyítást le kell folytatni, mert általános kártérítés megállapítására mindaddig nem kerülhet sor, amíg nyilvánvalóvá nem válik, hogy a kár mértéke nem számítható ki.

Az I. rendű felperes a per során megjelölte az ezen a címen támasztott igényeit, a bíróságnak pedig a Pp. 3. § (3) bekezdéséből következően tájékoztatnia kellett volna az I. rendű felperest a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetőleg a bizonyítás sikertelenségének a következményeiről. Ehhez képest az elsőfokú bíróság egy formális felhívást [Pp. 164. § (1) bekezdés, Pp. 141. § (6) bekezdés] adott a kár összegének bizonyítása körében, de ez éppen az adott esetben nem elégséges, és szükség lett volna az I. rendű felperes arról való tájékoztatása is, hogy az előterjesztett kereset fenntartása milyen következményekkel jár. Ez a tájékoztatás az I. rendű felperes telefon-, és rezsi többletköltség iránti vagyoni kárigénye tekintetében elmaradt, a tényállást nem tárta fel a szükséges mértékben, így az általa megállapított tényállás hiányos, döntése ezért megalapozatlan. A megismételt eljárásban az alperes által vitatott összegű követelésekre vonatkozóan le kell folytatni a szükségessé váló bizonyítást, figyelembe véve, hogy a bizonyítási kötelezettség az I. rendű felperest terheli.

Ezzel összefüggésben utal arra is a Fővárosi Ítéltábla, hogy a bizonyítatlanság következménye, illetve az indítványozott bizonyítás alkalmasságának vagy alkalmatlanságának kérdése csak abban az esetben értékelhető a bizonyításra köteles fél terhére, ha a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti előzetes tájékoztatása megtörtént, és azt követően elegendő idő állt rendelkezésére az indítvány megtételére. A bizonyítási eljárás célja a követelés alapjául szolgáló tények felderítése és bizonyítása, a bizonyítatlanság jogkövetkezményei azonban csak akkor alkalmazhatók, ha a bíróság a Pp. 3. § (3) bekezdésében foglaltak szerint tájékoztatja előzetesen a feleket a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, továbbá a bizonyítás sikertelenségének következményeiről.

A kifejtettek szerint a Fővárosi Ítéltábla érdemi döntése kiterjed a keresettel érvényesített jog fennállására, azonban nem terjed ki valamennyi kereseti kérelemre, ezért a Pp. 213. § (2)-(3) bekezdései értelmében rész- és közbenső ítélettel határozott, és a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság részítéleti rendelkezését részben - az ápolási-gondozási, háztartási kisegítői vagyoni kárigény tekintetében - megváltoztatta, míg egyéb rendelkezéseit a rendelkező részben foglaltak szerint helybenhagyta. Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletének az I. rendű felperes telefon-, és rezsi többletköltség megtérítésére irányuló keresetét elutasító rendelkezését a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot ebben a keretben a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

Az érdemben elbírált kereseti kérelmek tekintetében a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján a pernyertesség, azaz a fellebbezés eredményessége arányában osztotta meg a felek között a fellebbezési eljárási költségeket. A jogi képviselőjük ellátásával felmerült költségeik összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése szerint a fellebbezett érték alapulvételével határozta meg. Az Itv. 46. § (1) bekezdése szerinti fellebbezési eljárási illetéket az alperes illetékmentességére tekintettel a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

A hatályon kívül helyezett rendelkezések tekintetében a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 252. § (4) bekezdése alapján csupán a felek fellebbezési eljárási költségeinek az összegét állapította meg azzal, hogy annak viseléséről az elsőfokú bíróság fog határozni. A jogi képviselői díj összegének mérlegeléssel történő meghatározása során a ténylegesen kifejtett ügyvédi tevékenységet tekintette irányadónak [32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5), (6) bekezdései].

A megismételt eljárásban a peres felek Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti megfelelő tájékoztatását követően az elsőfokú bíróságnak a feleket fel kell hívnia nyilatkozataik megtételére, és indítványaik alapján a szükséges bizonyítási eljárást le kell folytatnia [Pp. 141. § (2) bekezdése]. Az ezt követően lefolytatott bizonyítási eljárás alapján lehetséges állást foglalni abban a kérdésben, hogy megalapozott-e az I. rendű felperes keresetének még elbírálandó része. Megfelelő határidő biztosítása mellett fel kell hívni az I. rendű felperest arra, hogy jelölje meg a telefon-, és rezsi többletköltsége összegét alátámasztó bizonyítékokat. Szükségessé válhat annak tisztázása, hogy az I. rendű felperes milyen jellegű telefon előfizetéssel rendelkezett/rendelkezik a peresített időszakban, milyen összetevőkből állt/áll az I. rendű felperesi ingatlan rezsi költsége, a telefonálás, fogyasztás mennyiben áll összefüggésben az I. rendű felperes alperesi jogelőd felróható magatartása következtében kialakult maradandó egészségkárosodásával, az I. rendű felperes többlet otthontartózkodásával. Nem mellőzhető az sem, hogy az I. rendű felperes személyes költségmentesség engedélyezése iránti kérelméhez csatolt számlákat az elsőfokú bíróság összevesse az I. rendű felperes ezen a jogcímen támasztott vagyoni kárigényével.

Budapest, 2014. június 13.

Dr. Sággy Mária s. k.
a tanács elnöke

Dr. Kincses Attila s. k.
előadó bíró

Dr. Volein Anna s. k.
bíró